

Előfizetési feltételek:

Fizetendő Debreczenben.
Egész évre 2 frt.
Fél évre 1 „
Községeknek 62 kr. évi postadíj előlegez
beküldése után ingyen.
Egyes szám ára 4 kr.

Szerkesztőségi és kiadói iroda:

Rózsa-tér 16-dik sz. házban, (kenyér-piacz)
Vilmos sörészarnoka szomszédságában.)
Kéziratok vissza nem adatnak.

DEBRECZEN-NAGYVÁRADI

ÉRTESÍTŐ.

TÁRSADALMI ÉS VEGYES TARTALMU HETILAP.

Hirdetési díjak:

Négy-hasábos petit sorért 5 kr; többszo-
rú 4 kr.
Nagyobb és többszöri hirdetéseknek nagyon
kedvező engedmények tételnek.
Bélyegdíj: minden beiktatásért külön 30 kr.
„Nyiltér”-ben megjelenő közlemény
minden petit sora 15 kr.
Hirdetések és előfizetések helyben a kiadói
hivatalnál, Csáthy Fer. és Társa, Telegházi
K. Lajos és László Albert könyvkereske-
désében, Budapest: Goldberger A. V.,
Blockner J., Eckstein Bernát és Haasenstein
és Vogler, Bécsben, Prágában Haasenstein
és Vogler, A. Oppel, Schalek H. és
Parisban, Hamburgban és Majnai-Frank-
furtban: G. L. Daube és Mosse Rudolf
hirdetési intézetében fogadtatnak el.

Dijnokok mozgalma.

Julius 11.

Ugy a közigazgatás, mint a törvénykezés
minden ágánál ott látjuk nehéz munkában azt
a nagyon becsületes osztályt, melynek tagjai a
dijnokok, vagy is napdijas irnokok.

Rendszerint magasb képzettséggel bíró,
kellő műveltséggel rendelkező egyének, a kiket
a sors szeszélye rendelt állásukra, hogy véres
verejtéssel keressék a maguk kenyerét.

De vajjon jut-e a fizetésökből kenyérre
elég? Hát egyébre?

És azoknak a tisztességes embereknek
örömtelenül sivár a jelenök és kétségbejött
szomorú a jövőjük.

A mig dolgoznak nagyon kevés a fizetésök.
Debreczenben 8 órát ir folyton egy-egy irnok
s ezeknek a fizetésök 50—60—80 kr s az egy
frtot nem haladja tul s csak is a város az,
mely megfelelő szorgalom és több évi lanka-
datlan munka után felemeli 10—20—30 krral
a fizetést, de a legöregebb és legszorgalmasabb
dijnok sem mehet föllebb 500 forint évi fize-
tésnél.

Van ugyan a városnál magasb fizetésű
napdijas is, de ezeknek működési köre is egé-
szen más.

És betetőzi helyzetök szomorúságát, hogy
minden megokolás nélkül elbocsáthatók és a
mikor 20—30 évi folytonos irás után a kéz
nem tud gyorsan írni, akkor azt mondja a fő-
nök „nagyon öreg már” és elbocsátják. Másnap
már más szántja a hivatalos papiron a fekete
barázdákat az is reménytelenül, csak ép a „ma”
megélésért dolgozva.

És ez így van széles nagy Magyarországon
mindenfelé.

Igyekeztek is a helyzetöknön segíteni, hogy
méltyányosabb fizetésük legyen, hogy állásuk ne
legyen bizonytalan és hogy legyen nyugdíj
alapjuk.

A nemzet ezredéves ünnepeit a hazai
dijnokok is felhasználják s ép most össze-

jönnek a fővárosban tanácskozás végett, sorsu-
kat megbeszélni és intézkedni jövőjükre nézve.

Nem akartak elmaradni a debreczeni nap-
dijasok sem a mozgalomtól, mely kétségtelenül
szép eredménynyel kecsegtet s ök is megala-
kultak és képviselőket fognak küldeni a fővá-
rosba, hogy jövőjük érdekében közös erővel
dolgozzanak.

Lehetetlen nem a legnagyobb rokonszen-
vel nézni ez érdekes társadalmi mozgalmat,
melytől sok ezek sorsának méltányos javítása
függ.

Nem lesz már a jövőben csekélybe vett
„közeg” a napdijas, kiket csak „Sanyaru Ven-
del” nyögései után ismer a közönség, A társa-
dalom megadja nekik a kellő helyet és a meg-
élhetés méltányos feltételeit.

Zörgessenek a napdijas irnokok minden
ajtón, mely mögött oly valaki van, a ki tehet
értök, kérjenek a leghatalmasabbtól a társada-
lomtól segítséget s mi hiszszük, hogy az ott is
fog lenni a hátok mögött és segíteni fogja őket
előre.

Csak a gyáva vész el — de nincs veszve,
ki el nem csüggedett.

Egyesüljenek dolgozzanak kitartón s a
kivánt siker nem fog elmaradni!

Némó.

Iskoláink.

— Julius 11.

Az elmúlt tanév eredményéről, már megkezd-
ték az iskolák vezetőségei a beszámolást.

A helybeli r. kath. elemi népi s-
kolák érdemsorozata az első, mely bár csak is az
érdemsorozatot adja, még is okot ad a vele való
foglalkozásra.

Jó hírnének örvendett mindég a helybeli róm.
kath. népiskola. Nem csak azért, mert jó tanítói
voltak, hanem azért is mert a jó tanítók fényes ered-
ményt értek el.

A kis létszám megkönnyítette a fényes ered-
ményt, de a róm. katolikusok nagyon felszaporod-
tak, megnőtt a tanulók száma s ime a múlt tanévben
éppen 1000 gyermek tanult tiz tanerő vezetése
alatt.

lásának emlékére rendezett szédítő gazagságu ki-
állításunkat.

Kissé vontatva ment ez az elhatározás, hogy
vajjon megtörténjék-e hát ez a kirándulás, a minek
az lett a következtetése, hogy a kiállítási igazgatóság
— későn véve kérelmező levelüket — egyáltalán
nem sietett a válaszzal, habár sürgető levelek,
táviratok egymást érték, annyit küldöttünk a nya-
kukra.

Vége az elutazásra kitűzött napon, a mikor
fájó szívvel bár, de mégis lemondunk a kiállítás
igazgatóságától nyerendő kedvezményes jegyek
használatáról és saját erőnkől vasuti kedvezményes
jegyekkel akartunk neki indulni délből: — hát ime
reggel megérkezik az engedély, hogy igen is meg-
kapjuk a kedvezményes jegyeket, de küldjük föl a
pénzt előbb.

— Eső után köpönyeg sóhajtoztam magam-
ban, hiszen nem lehet addig várni, először nagy
kiadást okoznának az internátusnak, öt-hat kosztos,
teljes számú cselédség és a magunk étkezéseivel,
cselédfizetéssel csak négy-öt napon át is, mert
június 30-tól kezdve már nincs bázartás a szün-
időben, másodsor egy pár növendékemet a szülőik
Püspök-Ladányban adnak át a mai vonaton érkező
és végre, a mi fő, az utazásra elkészült leánykák
csalódása a halasztás miatt... nem, ezzel nem ron-
tom el a kedvüket.

Az idő meg vágottat megdöbentően.
E keserves töprengésben Dóczy igazgató
ur jött segélyemre.

— Kapjon fel kocsira, táviratozza a kiállítási
igazgatóságnak a kívánt összeget és utazzanak az ő
költségükön.

— Angyal sugalmazta ezt önnek igazgató ur,
— kiáltam és félóra múlva a távirati vénynt lobog-
tatva diadallal rontottam a vasuti állomásfőnök
urhoz, ki úgy segített a dolgon, hogy váltottat
jegyeket ugyan velem Budapestre, de elismervényt
adott róla egyuttal, hogy azt a pénzt visszazerez-

Tehát 100 gyermek esett átlag egy tanítóra,
a mi tekintve a folyton növekvő óriási tananyagra,
nagyon megkockáztatja az általános jó eredményt
s ennek kivívása oly testi és szellemi megerőltetést
kiván, hogy a tanítók lárt részvétet kell
éreznünk.

Szinte emberi s épen női erőt nagyon tulha-
ladó helyzetnek tartjuk azt, hogy Nagyné, Zámbo-
rovski Ludmilla asszony az 5-ik és 6-ik osztályokat
együtt eggersze tanítva, összesen 116 növendéke
volt, a kik közt igen sok van kitünő és nagyon
kevés az elegendő, — mig elégtelen csak is egy
akadt!

Micsoda óriási türelem, micsoda végtelen
szorgalom kellett ehhez az eredményhez!

De nagy létszámmal tanított Zsigmond
Julia (109) és Tóth László (107) is, de sok még a
legkisebb is a Danday Etelé (75).

Ezen az állapotban segíteni kell és hiszszük is,
hogy lesz is segítve, mert a tanítókat megölni nem
lehet. Nem pálmáfkám ök, hogy annál jobban nő-
jenek minél több terhet raknak rájuk.

Tudjuk mi, hogy illetékes helyen tisztában
vannak a helyzet nehézségeivel, de az anyagi eszkö-
zök nagyon hiányoznak. De bár mint hiányoznak is,
ezen a dolgon segíteni kell, szaporítani a tanerőket
esetleg segédek beállításával és több tanterem
megnyitásával, mert 109 gyermekkel egy új Pesta-
lóczy uram se sokra mehet.

A r. kath. elemi iskolák tanítói és tanítónői
nagyon érdemes munkát végeztek a múlt tanévben.
Teljesen megérdemlik a vakációzt.

— i — s.

A magyar nyelv az oltáron.

1896. július 11.

Vármegyénk hazafias és hithű dorogi
lakossága nagy munka befejezésére határozta el
magát.

Évek óta kívánják már, hogy 220,000 lélek
fölött magyar püspökség állítassék a görög katho-
likusok részére és hogy ennek fenhatósága alatt
tisztán a magyar nyelvet használják az istenitiste-
letben, a mit most is megtesznek ugyan, de a fent
álló rend ellenére s több főpap — nem tet-
szésére.

A magyar nyelv szent jogáért szálltak sikra a
derék dorogiak, kik a miniszterelnökhöz, a kultusz-
miniszterhez, a képviselőház elnökéhez s végül a
— hercegprímáshoz fordultak ügyök támogatása
végett.

hessem a kiállítási igazgatóságtól felét, felét pedig a
m. á. v. forgalmi igazgatóságtól.

Sietek hozzátenni, hogy mind a két igazgató-
ságnál a legnagyobb előzetességgel találkoztam és
a mi a rendes hivatalos lefolyás alkalmával hetekbe
került volna, én párszori bérkocsizás, lépcsők járása
folytán rögtön visszakaptam a teljes összeget. —
Fogadják itt hálás köszönetünket jó akaratkéért!

De igaz, hiszen még mindig az elindulás előtt
vagyunk.

Málháinkat — jó csomó volt mert 29 nőnek
kevés podgyász el sem képzelhető — előre küldtem
a szobaleánynyal, ki velünk volt jövőndő, hogy az
uton bármí adná magát elő gyöngye leánykermekek-
nél, rögtön kéznél legyen. Mi pedig szépen kísétál-
tunk a növendékek a pályabázhöz, hol növendé-
keink szülői vártak reánk.

Bizony nem egy édes anyának az arcán lát-
tam az aggodalmat, vajjon megfogjuk-e jártai baj
nélkül azt a nagy és most rendkívül élénk forgalmu
fővárost, a hol majd a sikló szalad neki a falnak,
majd a gözhajó hidról bukik valaki a Dunába...

De még is csak reám bízták féltett kincseiket
— leánykáikat, az Isten oltalmába ajánlva ben-
nünket.

Mig mink búcsúzágtunk, az alatt a mi ked-
ves modoru, előzéken állomásfőnökünk egyenesen
a mi számunkra ujdontat új tiszta waggont kapcsol-
tatott a vonathoz, melybe igen gyorsan be is pako-
lództak az én növendékeim. Magam is utánuk
mászva elhelyezkedünk s örömmel olvastuk az abla-
kba kifüggesztett szót: „kibérelve”.

Már fűtyentett a vonat, mikor az állomás-
főnök megegyezszer kinyitotta a kocsí ajtaját és mo-
solyogva kérdezte:

— Táviratozzak Szolnokra, hogy oszonnával
várják önöket?

Élénk helyeslés harsant fel az én kis csoport-
omban, a mikor én meghatva a figyelmes gondos-
kodás által, örömmel kiáltottam:

Siker követte fáradozásait. Kivált Szi-
lágyi Dezső és Vaszary hercegprímás
tettek jelentékeny ígéreket. „Jogotok van hozzá,
követeljétek!” mondá a hercegprímás a derék
Nagy Miklós ügyvédnek, ki előtte szónokolt s
ime a dorogiaknak igazi örömk van az ezredévi
ünnepeknben, mert, a mit oly rég óhajtottak, az
teljesedésbe fog menni.

Valószínű, hogy nem hamar fog megtörténni,
de hát nem kell hagyni a dolgot elaludni, felszinen
kell tartani s akkor foglalkozni fognak vele a hiva-
tott közegek.

Remélhetőleg a dorogiak óhaja szerint!

S.

Irodalom és művészet.

Az Uj Világ Csodái (Laurence Gyula
igazgató.) Nagyszerű, leirhatatlan érdekes az az
amerikai diszmű, melyet a „Pesti Napló” kiadóhiva-
tala előfizetőinek és a közönségnek nyújt.

Egykor az emberek távoli csodvilágról álmo-
doztak, a melyet a fantázia a mesék pompájával,
kincsekben kiszámíthatatlanul gazdagnak képzelt el.
E csodavilág után való forró óhaj arra ösztökölte
a bátor szívűeket, hogy felkeressék. Sok tévelygés után
megtalálták a már szinte mesévé vált régi Indiát
fölfedezték leirhatatlan merész, hosszú tengeri utazás
után — az Ujvilágot. De a forró óhaj nem csillapult,
mert a csodákat, a mit vártak nem találták meg.

Az a világ tehát, a melyről oly sokat ábrán-
doztak, csakugyan ábrándvilág volt? Nem. Megvolt
az, a czélt elértek. Csak az élő valóság, a birtok és
élet után való kemény harc nem engedte, hogy az
álom valóulását észrevegyék.

Évszázadoknak kelle elviharoznok, mig az
emberiség arra a meggyőződésre ébredt, hogy mit
nyert ezzel az uj világgal. A mit az ösök óhajtottak,
azt csak a késő utódok látták teljesítve. Igen, Ame-
rika valódi csodavilág! A mérhetlen kincsek meg-
voltak, csak mélyen elvoltak rejtve a föld ölében.
Arany, ezüst és más fémek gazdagitják a földet ugy,
hogy még sok idő fog elmúlni, a mig az utolsó drága-
ságokat a felszínre fogják hozni.

És az ország szépségei? Szébbek, mint a mi-
lyenekről álmodoztak, nagyszerűbbek, mint a meny-
nyit a legmerészebb fantázia el tudott képzelni, tulá-
gosan gazdag természeti csodákban, a melyekhez
hasonlókat a világ egy tájékán sem találhatnak.

Persze a legnagyobb, legkülönösebb csodája a
világnak oly csoda, a mely csak később keletkezett
— az ember és az ő művei. Éppen a birtok után való
kemény harc, a melyet csak lépésről lépésre lehetett

— Nagyon derék, köszönjük!

Valahol Fegyverneken aztán még azt is meg-
kérdezték tőlünk, hogy hideg, vagy meleg kávé?
parancsolunk-e?

— Hideget, hideget! ujjongtak a leánykák és
valóban Szolnokon terített asztalra vártak.
Budapestre megérkezve kedvünk kissé elszon-
tyolodott, mert egyenes összeköttetés nincs a pálya-
háztól az Andrássy-utig és így szítáló esőben men-
tünk szállásunkra, az állami tanítónő képezdebe.

Pompás jó kedvűnk volt, tréfát űztünk min-
denből. Tetszett szörnyen a szalmazsákból, szalma-
párna és durva pokróczból álló ágy. Hej! milyen jó
is lesz otthon az a jó puha ágy!

Igy tettek az én leánykám a száraz babcsuz-
pájjal, lencsével és az örökös cseresnyés rétéssel,
melyet cseresnyés pite, sőt diós pite is váltott fel.

— Milyen jó is lesz otthon az a debreczeni
szépasszonyi főzte ebéd!

De most a kiállítás!

A „Pesti Hírlap” egyik tárczájában a felvonu-
lás ecseteléséhez fogó tárczairó így kiáltott fel:

— „Csitt Szecherazade, most én beszélek!”

Valóban csak is az ezeregyéjszaka tündérme-
séi közelítik meg azt a pompát, gazdagságot, azt
a fényt, a melyek kiállításunknak minden ré-
szében találunk, az ipar hatalmába kerítette a
tudományt, a művészet az ipart...

Ez leirhatatlan, ezt látni kell, hogy az em-
ber fogalmat alkotasson magának róla és akkor
sem marad más hátra, mint elmondani Madáchsal:
„Csak bódolat illet meg, nem bírál!”

A „debreczeni csárdában” az asztalokkal
párhuzamosan futó asztalkánál vidám, zajos diák-
sereg ült, vidáman ropogtatták az örökös cseresnyés
rétest, mig táraújak közlembbe kerültek.

— Honnan jöttök kolléga urak? kérdezém
egy jó magyararazu fiatal tanártól.

— Szalontáról, volt a nyájas válasz.

— Mit végeztek ma már a kiállításban?

TÁRCZA.

Juliskához.

Hogy szeretsz igazán,
Esküvel ígérted;
Tudja Isten! mégis, mégis
Mért remegek érted?

Remegve féltelek,
Mint virág a lepkét,
Mely csapongva folyton másnak
Keresi a lelkét.

Tiszta lelked — mostan
Ébredsz lepke,
Szivem virágát: szerelmem
— Először — meglelte.

Oh! csak maradna itt!
Hadd szívna ki lelkem!
Mondhatnák magaménak
Holtomiglan — szentem!

Szabó Antal.

Budapesten.

(Az ev. ref. felsőbb leányisk. növendékeinek felutazása
Budapestre a milleniumi kiállításra.)

Mult hónap huszonkilenczedikén összegyűlt az
ev. ref. felsőbb iskola udvarán a vidáman csevegő
kis sereg, örömprepeő szívvel gondolva arra, hogy
megláthatják kedves hazánk gyönyörű fővárosát
Budapestet. Megláthatják hazánk ezer éves fennál-

elfoglalni, a csodálatos történelmi múlt, a melyről annyi emlékszóbor regél, Amerika embereit azokká tette, a milyenek most, energiájokat megacélozta, erejüket kifejlesztette és elméjüket úgy alakította, a milyenné minden tekintetben eredetien az ő világ bűmlatára lett.

Erős kötelék fűz bennünket a g y a r o k a t az új világához. Nincs város, gyarmat az új világban, a melyben a magyar elem kiváló szerepet ne játszana. Amerika Magyarország számára új otthonná változott és csak kevesen lehetnek Magyarországon, a kiknek gondolatai ne kalandozásnak a távolba, abba az új világba, a hol egy szív dobog értők, a hol talán egy testvérük, egy rokonuk, egy barátjuk él.

Üdvözlét, kézzsoritás az, a melyet Amerikából küldenek az itt következő lapok az anyaországban élőknek. Honfitárs hozta létre technikai tökélyvel ezeket a pompás lapokat, a melyek nemesek Amerika csodás világát mutatják be minden nagyszerű, szép alakulásával, de eleven és vonzó leírásokban a szellemnek és szemnek is elővárszolgák a csodáit mind azoknak a városoknak és helységeknek keleten délen és északon, — a hol honfitársaink élnek az új világban.

Ezen diszímű 16 hetenkénti füzetekben 16 gyönyörű képesfüdől alatt csak 40 krért kerü kiadásra és kapható mindenütt Magyarországon úgy magyar, mint német szűvegben.

Az árnyas, csendes berekben valóságos élvezet egy jó újság olvasása s azért a meleg időben is melegen ajánljuk a „Képes Családi Lapok” előfizetését. Ez újságban nem csak szórakoztató regények, minden negyedében két eredeti és egy fordított regényt közöl, egyet külön beköthető formában. De számtalan elbeszélés, rajz, életkép, humoreszk és jeles költemény található mindmegannyi jövevű, elsőrendű írók tollából. A „Hölgyek Lapja” külön két hetenként megjelenő melléklete divatképeket hoz a legújabb megjelenő párisi minták után, s azokivül valaml ismeretterjesztő apróságot, divattudósítást és a nagyon kedvelt előfizetők postáját, melyben minden előfizetőnek díjtalan csevegései, kérdézőkérdezői vannak közölve. A „Képes Családi Lapok” minden előfizetőnek a fűrdőre, nyári mulatóhelyre is készséggel utánna küldetik, ha ezt a kiadóhivatallal (Budapest, Vadász-utca 14. Saját házában) egy levelező-lapon tudatni szivesek.

Karcolatok.

— Innen, onnan, mindenünnen. —

No hát kinek, milyen tetszik?

Már tudnillik az időjárásból, mert volt olyan pár napunk, hogy a kályha befűtése felől gondolkodtunk s van most, e sorok írásakor olyan forróság, hogy csak olyad az ember, akár a szalonna az — olvasztóban.

Nagy viasz mindenestre, hogy az emberből az olvasztó hőség daczára se lesz — t e p e r t ő.

Majd csak fognak már határozni arról, hogy ki, vagy kik építik a városházát.

Remélhetőleg a munkálatok csakis debreczeni iparos emberekre fognak bízni egészben s nem csak részben.

Vegyék legalább debreczeniek is hasznát a — városházának.

A fizetés javítás és a lakbér meg van szavazva a városi tisztviselők részére.

Helyes. Méltányos.

— Sokat és aztán felsorolta, hogy mennyi mindent láttak.

— Mi templomban voltunk ma reggel — kezdém én is elősorolni dolgainkat.

— Ugy, szólt röviden, miközben sajátos mosoly játszott ajkai körül, leánykáknak úgy is illik, hogy imával kezdjék a munkát.

— És önök nem azzal kezdték? — kérdezém én.

— De talán igen, csak hogy időnk rövid, nem értünk rá templomba menni.

— De hiszen nem is kérdezi, hogy melyik templomban voltunk?

— Hát melyikben? szólt udvarias mosollyal, de bizony elég közönyös hangon.

— A K o s s u t h s i r j á n á l, mondám én kissé megnyomva a szót.

— Jaj asszonyom! — riadt fel az én kollégám — az Isten áldja meg ezért a szaváért, bizony elmentünk volna a nélkül, hogy lerójuk a kegyelet adóját, pedig sohasem bocsátottam volna meg ezt a mulasztást magamnak.

E szavak közben szép nagy szemekben könyökök csillogtak.

— Ne rója fel magának nagy bűnül, sem nekem erényül. Nekem is volt, a ki mondja, hogy még egy iskola sem kereste fel Kossuthnak a sírját, — pedig az ő eszméinek diadala ez a ragyogó kiállítás...

Most aztán illetékes helyeken utána jártam, hogy minden, bennünket közelebbről érdeklő látnivalókat, hova fizetés mellett lehetett bejutni, — mi mérsékelt beléptidj lefizetése mellett nézhessük meg.

Ily módon jutottunk el Ós-Budavárba kétszer. Ott megnéztük a t ö r ö k m e c s e t e t, B u d a p e s t l á t k é p é t, a b á b s z i n h á z a t, azután láttuk a F e s z t y m a g y a r o k b e j ö v e t e l é t, K o s c i u s k ó g y ő z e l m é t, a m ű c s a r n o k o t, (ez utóbbit az igazatosság szíves-

Legalább lesz alkalom megint újabb emelést kérni azoknak, a kik elégetlenek.

A napdíjas írkokok is mozognak a magok érdekében.

Nagyon jól teszik, ha ők is emberies elbánást óhajtnak.

De hát ki tudja, meddig fogják még a legcizrább nyomorúságot — czipelni!

Csak nagyon is halad ez a mi jó Debreczenünk.

Épül és van benne sok üres lakás.

Szépül és majd megfuladunk a rengeteg nagy portól.

Irnak benne operett, bohózatot és népsziművet.

Sőt a gyilkosságok is szaporodnak.

Mindezek egy város nagyságának bizonyosságai.

Egy fiatal városi napdíjas az újságban támadta meg fellebbvalóit.

Valószínűleg be fog következni, hogy a bundás katona a lármás őrmester és szigorú kapitány, valamint a konyha szolgáló az urnője iránt, ha szigorú hozzá — nyiltterezni fog.

Hja, a hírlap fentartáshoz, hazafias kötelesség bármi úton-módon hozzájárulni.

Tömeges olcsó felvonulást tervez az iparos-kör.

A jelentkezők száma végtelen csekély.

Szeretnénk tudni, minek a jele ez?

Annak-e, hogy sok a pénz s az olcsóra senki sem szorul, vagy talán az, hogy a pénz volna a — legkevesebb?

A Gönczy-egyesület tanító tagjai, a kiket E ö t v ö s K. L. kir. tanfelügyelő vezetett, ugyan furcsán jártak a kiállításon.

Nem kevesebbel, mint hecsapással vándorolják a tanfelügyelőt, sőt a földesi tanító, ki is nyomatta egyik újságban ezt.

Enye! hogy már ez a tanító ilyen jó tükröt tud csinálni?

Van rá — iparendélye?

Országos kiállítás.

Az ezredéves országos kiállítás időszerű kiállításának keretében e hó 15-től jövő hó 15-ig terjedő időszakban az iparos tanulók, segédek és munkások készítvényeiből külön kiállítás rendeztetik, melynek az a célja, hogy a fiatal iparos nemzedéknek alkalma legyen nemzeti kiállításunkban szorgalmának és ügyességének eredményét bemutatni s hogy a kiállítás révén további fejlődésére és előmenetelére buzdítást nyerjen.

Ez időleges kiállítás iránt országsszerte élénk érdeklődés mutatkozott s már ma is konstátálható eredmény után itélve az meg fog felelni kitűzött céljának.

Tekintettel a szakkiallítás speciális hivatására, felhívom a t. elnökséget, hogy a fiatal iparos nemzedéket arra figyelmeztetni és b. hatáskörében odahatni sziveskedjék, hogy a 12.372. sz. a. folyó év január havában a kereskedelmi- és iparkamarához intézett rendeletben biztosított kedvezmények igénybevételeivel a vidékről is minél több segédmunkás tekintse meg ez alkalommal az ezredévi országos kiállítást és közvetlen tapasztalat és szemlélet útján szerezzon tudomást ennek az iparra messze kiható fontos tanúságaiból.

(Kimentünk a Margitszigetre és ott pompásan megvacsoráltunk. Megnéztük a népszínházban az ezer év sziművet (főszíntámlásszereket váltottuk), voltunk a fővárosi nyári színházban, Budán. Elmentünk Konstantinápolyba, ott láttuk az Edison-féle mozgófényképeket, az üvegfüvőt. Felmentünk a budai várba, hogy megmutathassam növendékeimnek Budapest igazi látképét, a legszebb fekvésű fővárost egész Európában, azzal az édes tudattal, hogy ez a mienk, a mi hazánk fővárosa. Aztán megnéztük a Szt.-György teret (Hunyadi László... Henczi szobor). Majd kegyeletteljesen a remek Mátyástemplomot és a honvéd-szobrot.

Ez utóbbinál fura kis jelenetem volt a szobor körül levő kertecske munkásaival, kik ott a fűvet vágták, a virágágyakat tisztogatták. Ugyanis én magyarázatába kezdtem a szobor jelentőségének, szépségének, növendékeim meg illó figyelemmel és kegyelettel hallgatták e magyarázatokat, a mikor tekintetem „A magyar hölgyek” ércből készült nagy babérfüvesztőjére esik, mely mellett, a koszorúra támaszkodva, az egyik napzamos viseltes pár csizmája díszelgett. Én elakodok a magyarázatban, a leánykák mosolyognak, ez aztán puszkapor volt nekem és nem a leggyöngyödében rívaltam rá a kertészlegényre, hogy rögtön eltakarítsák onnan azt a rongyos csizmát, és hogy ne lássam tovább ezt a kegyeletet kicsúfoló holmit, a szobor másik oldalára mentem; de ott meg két, rongyosba kötözött batyu, egy ócska nagykendő és egy sáros vesszőseprű díszítették a talapat felső részét.

...Pedig így amott közeledik tanáraink vezetése alatt egy sereg tanuló ifjúság; reméljük azonban, hogy ékesszólásom eléggé meghatotta a kertészlegényt és azoknak már nem zavarta meg semmi az ő hazafias kegyeletüket.

Azonban mi is megvizsgáltuk a Széchenyi, Deák, Petőfi és Arany szobrait, a múzeum

Egyszersmind tudomására hozom, hogy e szakkiállítás f. évi július hó 15-én nyílik meg a kiállítás területén levő „időleges kiállítások csarnokában” s e megnyitási ünnepélyre t. ezim képviselőt meghívom.

Budapest, 1896. július hó 10-én.

Az ezredéves kiállítás országos bizottságának elnöke: Dániel, kereskedelemügyi m. kir. miniszter.

Level a kiállításból. A június hónap vége és a július eleje, mintha csak a kalendárium más részéből tévedt volna ide, nem valami jó időt hozott a kiállításnak. A pompás kis bagolyvár, a melyben a kiállítás meteorológiai állomása tanyázik (tehát itt csinálják a kiállítás időjárását) nem valami nagy népszerűségnek örvendett. Állandóan fehér zászoló lebegett az ormán, a mi tudvalevőleg nem éppen kellemes hírnök, daczára ártatlan színének, mert esőt jelent. Néha a fekete zászoló váltotta fel, a melynek még rosszabb a jelentése: vihar és égháboru közelségét hirdeti.

S daczára a rossz időjárásnak (a melynek egyelőre vége szakad, mert a ma már piros-fehér zászoló azt jelenti, hogy tartósan jó, száraz idő várható), az ezredéves országos kiállítás látogatottsága nem fogyott el, de egyre emelkedett. Tízennégy-tizenöt ezer napjegy látogató járta be hétköznapiakon, harmincz-harminczöt ezer ünnepi napokon és vasárnapon.

S mikor ezt az öröndetes dolgot konstátáljuk, újra a vidéki közönség dicsőítését zengi az ének. Mert ezeknek a látogatóknak majdnem $\frac{1}{10}$ része a vidékről toborzódik. A pesti ember kényelmes és lusta s azt gondolja, hogy nyugodtan kilesheti a szép napokat, mikor a kiállításra megy, mert hisz ugy is itt marad. De a vidékről felzarándoklókat sem jégeső, sem villámhullás nem tartja vissza, hogy megnézzék az ezredéves kiállítást, ezeréves múltunk és erős jelenünk kincsét tárházát.

Az egész ország tudja ma már, hogy önmaga ellen követ el halálos vétkeket, a ki késlekedik a kiállítást megtekinteni. Tudják ma már mindenütt, — hisz szavahihető tanuk hirdetik országsszerte — hogy büszksége ennek az országnak csudaszép kiállításunk s ráfogás, rágalom, félrevezetés, a mit drágaságról, lakáshányról nyíltan és titokban hiroettek ellenségeink.

S mennyire fog még szaporodni ez a tudat, ha a háromezernél több tanár és tanító, a ki kongresszusra Budapestre gyűlt, hazatérve ugyanannyi apostolává lesz az ezredéves kiállításnak?

De erről beszéljenek ők maguk.

H Í R E K.

— Jubiláló dalegylet. A debreczeni kereskedő ifjak dalegyesületének jubileumi ünnepségek iránt fokozott érdeklődést tanúsít a közönség. A derék dalegyesület egész multjával, haladásával méltán rászolgált a közönség elismerésére és pártolására. Ez az elismerés és pártfogás legfényesebb megnyilatkozást bizonyára a jubiláris dalünnepélyen nyer, a hová sietni fog mindenki, hogy a nemes évezet mellett a dalegyesület eddigi működését és sikereit a rendesen zajosabb éljenzéssel és tapsviharral jutalmazza. A jubiláris ünnepély műsora a következő lesz: I. Elnöki megnyitó, Sesztina Jenő által. II. „Hymnus” Erkel Ferencztől éneklő a kereskedő ifjak dalegyete. III. „A kereskedő ifjak dalkörének tíz éves története”, írta és felolvassa Winkler Márton. IV. „Balatoni dalok” Gaál Ferencztől, éneklő a városi dalegylet. V. Ünnepi óda, írta és előadja dr. Benedek János. VI. Országos bordal, Theer Károlytól, előadja a városi dalegylet. VII. Népdalok, cimbalmon előadja Bornyász Violácska. VIII. Buscs Riegtől, éneklő a kereskedő ifjak dalköre. — Felülvezetések a dalkör zászoló-alapjává köszönettel fogadtatnak és hírlapilag nyugtáztatnak. Pártoló tagok jegyeiket használhatják. Belépti jegy 1 személyre 1 frt, Caládjegy 3 személyre 2 frt.

— Gutenberg ünnepély. — Serényen folynak az előkészületek a vasárnap f. hó 12-én tartandó Gutenberg ünnepélyre, a mely iránt várossszerte nagy az érdeklődés: A rendezőség a meghí-

különböző táraiban és a Munkácsi honfoglalása képenek szemlélésénél.

Természetesen, hogy gyöngye leánygyermekekkel ily nagy távolságokat gyalog nem tehettünk meg, használtuk tehát nyakonkint háromszor, négyszer a földalatti, földfeletti villamos kocsikat, omnibuszokat, gőzhajókat, már a mint a szükség hozta magával.

Kiséretül a huszonhat leányka mellé jött velünk az ev. ref. felsőbb leányiskola internatusának német bonnejá, az internatus költségén, a leánykák kiszolgálására ugyancsak az internatusi szobaleány közös költségén, míg nekem az ev. ref. felsőbb leányiskolának előjárósága utalványozott útiköltséget a kiállításra.

Előirányzat volt egy-egy leányka részére huszonöt forint, de a kieszközölt kedvezményes menettérít- és belépti-jegyek folytán a hét napi távollét (ebből öt nap a fővárosban eltöltve) huszonkét forintba került.

Felkérem tehát azokat a tisztelt szülőket, kik leánykájukért esetleg húsz forintot fizettek be, hogy vasárnap (jul. 12.) a még hiányzó két forintot kezemhez juttatni sziveskedjenek; hasonlóképpen kérem azokat is, kik huszonöt forintot fizettek be, hogy a fennmaradt három forintot szintén még vasárnap (jul. 12.) vitessék el, mert hétfőn szándékozom elutazni.

Szombaton (jul. 4-én) este volt együtt utoljára a kis útazó csapat a főváros központi vasútállomás étertermében, szerény, de jól készített vacsora mellett vidáman csevegtek. Majd ismét külön waggonban elhelyezkedve, szerencsésen megérkeztünk és én épen, egészen nyugodtan adhattam vissza, a kissé mégis aggodó szülőknek, a reám bízott leánykákat, kiknél, akarom remélni, kellemes emlék marad a mi budapesti kirándulásunk.

Kalocsa Róza.

vókat már szélyelküldötte s előreláthatólag megjelenik ott Debreczen város intelligenciájának színe java. — A műsor első pontjaként Somos Árpád tart alkalmi megnyitó beszédet, utána alkalmi szavalt következik. O. Végh Vilma k. a. szavalata fogja a műsor egyik legérdekesebb pontját képezni, a ki dr. Várdy Antalnak „Melyiket” ezimű költeményét szavalja el. Kelemen Erzsike kisasszony cimbalmon játszik, Nemeth János tenorista Knebel Jenő zongorakísérete mellett a „Bajazzók”-ból, „Mártha”-ból és a Ladányi-féle népdalokból fog részleteket énekelni. Végül a „Három testőr” második felvonása adatik. A zenét Veres Tóni zenekara szolgáltatja. — Részletes műsor az előadás előtt a rendezőségénél kapható. Kezdeté este 7 órakor.

— Lopás a plébánián. A népszerű dr. Wolaffka püspököt jelentékeny kár érte. Csütörtökön reggel, míg a templomban volt, dolgozó szobájából az összes ékszereit eltulajtolta egy ismeretlen egén, ki a takarító szolgálával beszélt, azt állítván, hogy a püspöknek szőnyegeket akar ajánlani. — A tettesnek semmi nyoma.

— A zárda megnyitása. Már egy izben megemlékeztünk róla, hogy a Sreitis alaplól épült tőm. kath. zárda iskolában az első tanévét szeptember hónapban nyitják meg. Az intézet vezetését a temesvári iskola növénkek végzik s onnan a jövő hónap elején négy tanító apácza költözködik Debreczenbe. Az intézetben világi tñeröket is alkalmaznak.

— A debreczeni gépjávitó műhely munkálatainak vezetői mult vasárnap délután tartották meg a bokréta ünnepélyt, a melyen számos meghívott vendég vett részt. A társvallalkozók: Balogh Mihály, Gerster Béla és Tóth István valóban szép és komoly munkát végeztek. A terjedelmes terület kolosszális és erős anyagból készült épületekkel vannak beépítve, a melyek egytől egyig a czárnak megfelelő kiképzésben és berendezésben készültek. A bokréta ünnepély a munkások énekével vette kezdetét, a szózatot adták elő, mely után K. Tóth Kálmán rövid beszéddel felköszöntötte a vállalkozókat és a munkásokat. A társaság Dobiczky Sándor vasuti üzletvezető és a vállalkozók kalauzálása mellett megtekintette az összes épületeket, a melyek egytől-egyig kiérdemelték az osztatlan tetszést. A megtekintés után fél nyolcz órakor fényes lakoma volt, melyen számos pohárköszöntő hangzott el.

— Csoportos felrándulás Budapestre. Az iparoskör a kereskedelmi- és iparkamara támogatása mellett folyó július hó 25-én rendezi az első csoportos felrándulást Budapestre az orsz. kiállítás megtekintése céljából. — A felrándulásban részt vehetnek: kisiparosok, kiskereskedők és ezek családtagjai, valamint ipari segédmunkások. A felrándulásban való részvételi díj fejében 9 frt 30 kr fizetendő, melyért minden résztvevő kap egy 14 napi érvénynyel bíró III. osztályu vasuti menettérít-jegyet, négy napon át ebédet, négy napon át lakást és négy bemeneti jegyet kap a kiállítás területére. Ezenkívül a felrándulók egész időzésük alatt díjmentes kalauzolásban részesülnek. — Jelentkezni lehet július hó 15-éig Sziedlák József pénztárnok urnál, hol a részvételi díj lefizetendő. Debreczen 1896. július hó 1. Az iparos kör elnöksége.

— A helybeli díjnök anyagi helyzetük javítása végett egyesületet alkotnak s elnökül M á r k Endre ügyvédet közéletünk e tevékeny tagját s alelnökül S z o m b a t h y Jánost a r. bejelentési hivatal főnökét választották meg. Egy küldöttség a mai napon Budapestten tartandó orsz. díjnök egyesületi gyűlésen is részt vesz. Ez ügygel különben lapunk első czikkében is foglalkozunk.

— Egy jeles tanuló öngyilkossága. Szabó János szoboszlói születési késmárki VIII-ik osztályu tanuló, ki pillanatnyi elmezavarában öngyilkossági kísérletet követett el, kinek haláláról a fővárosi lapok majd mind hirt hoztak, mostan már annyira jól érzi magát, hogy pár hét múlva, vagy talán előbb is — elhagyhatja az ágyát. Fejében a golyó még bent van. Városunk kitűnő műtő orvosa — Bruckner Ernő — két órai lelkismeretes keresés után sem találta meg.

— Az állomás kibővítése. A magyar államvasutak debreczeni pályaudvarának fűtőházi telepe az idén teljesen elkészül s ősz felé lebontják a pályaudvar középső részét elfoglaló régi fűtőházakat, a melyeknek helyére új sínvasakat raknak le. A bővítési munkálatok második nagy csoportja a teherárny raktárak átépítése lesz, a melyek számára az ispotályi templom mögött elterülő földek-ből foglalnak el. E munkálatokat a jövő évben kezdik meg s akkor a városnak több rendbeli munkát kell előzőleg végrehajtania. Nevezetesen a szoboszlói utnak az állomás jelenlegi raktárai mellett levő részét át kell helyeztetni és kiépíteni az ahhoz vezető feljártot 600 méter hosszúságban és 10 méter szélességben. A Téglyáskert felé vezető csatornát 430 méter hosszúságban be kell boltoztatni és a raktárakhoz vezető bejárat közelében lévő épületeket le kell bontani.

— Juniorszól. A mult hóban a rendőrség 105 egyént tartóztatott le és 90 csavargót menesztett a város területéről. Az iparhatóság 31 iparigazolványt adott ki. A katonaság létszáma 2380 ember volt 418 lóval. A lakosság 14703 frt egyenes adót, 936 frt utadót és 328 frt $6\frac{1}{2}\%$ pótdadót fizetett be. A közegészségi állapot a felnőtteknél kedvezőbb, a kiskorúaknál rosszabb volt, mint májusban. Szórványosan kanyaró, vörheny, himlő, ronscoló toroklob és számarhurut szedte áldozatait a kiskorúak között. Született 136 ev. ref., 42 r. kath., 5 g. kath., 19 izr. összesen 232 gyermek, a kik közül 36 tehát 18% törvénytelen ágyból származott. Meghalt 133 ev. ref. (a mi rendkívüli kedvezőtlen eredmény) 27 r. kath., 4 g. kath., 1 ág. ev. és 15 izr. együtt 180 egyén. Házasságra lépett 13 pár ev. ref. 4 r. kath., 4 izr., 10 vegyes pár.

— Munkások zendülése. Vasárnap d. u. zendülést rögtönöztek a debreczeni vasuti indóháznál a gépjávitó műhely építkezéséről bejött munkások, a kik a délutáni vonattal Püspök-Ladányba akartak utazni. Vagy 700 munkás előzőlőtt az állomást és elakart utazni Püspök-Ladányba, hogy onnan aratási munkára menjenek. A bejelentés

